

ارتباط بین مرکز کنترل و انگیزش مبتنی بر نظریه انگیزشی آلدرفر در بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران

عباس فرهمندمهر^۱، یعقوب بدری آذرین^۲

۱- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

۲- دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه تبریز

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۱۱/۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۴/۲۶

چکیده

هدف تحقیق: این پژوهش با هدف بررسی رابطه‌ی مرکز کنترل و انگیزش بازیکنان لیگ برتر با الگو قرار دادن مدل انگیزشی آلدرفر (زیستی، وابستگی، رشد) انجام گرفت. **روش تحقیق:** نمونه پژوهش شامل ۲۹۳ بازیکن شاغل در لیگ برتر به صورت در دسترس انتخاب گردید. برای سنجش مرکز کنترل از مقیاس مرکز کنترل راتر، و برای سنجش عوامل انگیزشی بازیکنان از پرسشنامه نیازهای آلدرفر استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 19 و آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه تحلیل شدند. **یافته‌ها:** یافته‌های پژوهش حاکی از وجود همبستگی مثبت و معنی‌دار میان مرکز کنترل درونی با نیازهای وابستگی ($r=0.561$; $p<0.0001$) و رشد ($r=0.661$; $p<0.0001$) و نیز مرکز کنترل بیرونی با نیاز وابستگی ($r=0.551$; $p<0.0001$) و نیاز رشد ($r=0.596$; $p<0.0001$) بود. مدل‌های رگرسیونی نشان می‌دهد مرکز کنترل توانایی پیش‌بینی معنی‌دار انگیزش بازیکنان (ضریب تعیین برابر ۰/۳۹۷) را داراست. **بحث و نتیجه‌گیری:** نتایج بدست آمده گویای تأثیر قابل توجه هر دو مرکز کنترل درونی و بیرونی بر نیاز وابستگی، و همچنین بر نیاز رشد است. بنابراین خودآگاهی نسبت به این ویژگی شخصیتی در میان اعضای فوتبال، بسیار حائز اهمیت است.

واژگان کلیدی: منبع کنترل- تئوری انگیزش- فوتبال حرفه‌ای.

The Relationship between Locus of Control and Motivation Based on Alderfer motivation theory among Iranian Premier League Football Players

Abstract

Purpose: The aim of this study was to investigate the relationship between Premier League players' locus of control and motivation using the Alderfer motivational model (Existence, Relatedness, Growth).

Methods: The sample included 293 premier league players. The scale of locus of control and Alderfer's needs questionnaire were used to assess the locus of control and motivational factors, respectively. Data was analyzed by Pearson correlation test, simple and multiple linear regression tests in SPSS 19. **Results:** According to the results, there was a significant positive correlation between internal locus of control and dependency needs ($r=0.561$; $P<0.0001$), and growth needs ($r=0.661$; $P<0.0001$), and also external locus of control with dependency needs ($r=0.551$; $P<0.0001$), and growth needs ($r=0.596$; $P<0.0001$). Regression models showed that locus of control has a significant ability to predict players' motivation ($Beta=0.397$).

Conclusion: The results suggested a significant effect of both internal and external locus of control on dependency and growth needs. Thus, self-consciousness related to this personality trait is very important for football players.

Keywords: Locus of Control, Theory of Motivation, Professional Football.

✉ نویسنده مسئول: عباس فرهمندمهر تلفن: ۰۹۱۲۶۶۴۴۰۶۴

آدرس: تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی

E-Mail: a.farahmandmehr@yahoo.com

مقدمه

بنابر تعریف انگیزش به معنی جهت‌دهنده‌ی رفتار فرد است. انگیزش یکی از متغیرهای مهم در ورزش پر حرارت فوتبال تلقی می‌شود. پژوهش‌های متعددی به بررسی متغیرهای مربوط به انگیزش در فوتبال پرداخته‌اند که می‌توان به ارتباط فضای انگیزشی تیم با رابطه‌ی مربی-بازیکن (۱)، رابطه‌ی انگیزش درونی با متغیرهایی از جمله ادراک بازیکنان از رفتار مربیان (۲)، رابطه‌ی میان انگیزه‌ی شرکت در ورزش با رفتارهای هدفمند (۳) و تأثیر مثبت روابط انگیزه‌بخش با هم‌تیمی‌ها بر استمرار تلاش ورزشی (۴) اشاره کرد، که گویای نقشی اساسی برای انگیزش در حرفه‌ی ورزش می‌باشد.

بنگربو (۵) در یک مرور کلی بر نیازهای اساسی در حرفه فوتبال چهار ضرورت اصلی را برای فوتبال معرفی می‌کند و عنوان می‌دارد بازیکنان فوتبال در کنار ضرورت‌هایی مانند فهم تاکتیکی، مهارت تکنیکی و توان ذهنی، باید از مهارت اجتماعی در ارتباطات تیمی و قابلیت جسمانی مناسب نیز برخوردار باشند. همچنین پژوهشگرانی نیز به بررسی عناصر مرتبط با ارتباطات تیمی، مانند انسجام تیمی در ارتباط با ساختار و موفقیت یک تیم (۶) و رابطه‌ی احساس انسجام و مهارت‌های ذهنی و مرکز کنترل (۷) پرداخته‌اند و بدین رو نقش تعیین‌کننده‌ای برای ارتباطات انسانی در تیم‌های ورزشی قائل شده‌اند.

در کنار این، نقش نیازهای مرتبط با زیست در حرفه‌ی ورزش غیرقابل انکار است. بنابر نظر مازلو (۸) نیازهای مرتبط با زیست افراد از جمله نیازهای بنیادی آنان برای بقا است. هیچ و هیگام (۹) یکی از مولفه‌های ذاتی ورزش را زبده‌ی جسمانی^۱ معرفی می‌کنند، که گویای شأن اساسی جسم در هر رشته‌ی ورزشی می‌باشد. تعجب برانگیز نخواهد بود اگر مدعی شویم که سرمایه اصلی شاغلین به ورزش حرفه‌ای، توان جسمانی فرد ورزشکار بوده و در ازای آن خواهان ارضا کردن نیازهای خویش اعم از فیزیولوژیک، وابستگی و رشد می‌باشند.

از آنجا که نقش انگیزش (۱؛ ۲؛ ۳)، ارتباط اجتماعی در تیم

(۶؛ ۷) و خواست جسمانی ورزش حرفه‌ای (۱۰؛ ۱۱) پیشتر مورد بررسی قرار گرفته، در این پژوهش و با استفاده از نظریه انگیزش فیزیولوژیک-وابستگی-رشد^۲ آلدرفر (۱۲)، سه نیاز بنیادین فیزیولوژیک، وابستگی و رشد را در بافت فوتبال مورد بررسی قرار داده‌ایم. کلایتون آلدرفر (۱۲) نیازها را در سه سطح طبقه بندی کرد: هستی^۳ (فیزیولوژیک)، مرتبط‌بودگی^۴ (وابستگی)، رشد^۵ و بالندگی. برعکس مازلو، وی این سه دسته را در یک پیوستار می‌بیند، نه در یک سلسه مراتب متمایز. این سه دسته نیاز انگیزشی بدین شرح می‌باشند: الف) نیاز فیزیولوژیک: این نیاز در پایین‌ترین سطح قرار گرفته و شامل نیازهای امنیت و زیستی می‌باشد. ما زمانی احساس امنیت و آرامش می‌کنیم که نیازهای فیزیولوژیکمان برطرف شوند. ب) نیازهای وابستگی: پس از نیازهای امنیت و فیزیولوژیک به دنبال نیازهای اجتماعی هستیم. ما علاقه‌مند به ایجاد ارتباط با دیگران هستیم، و در میان جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که دارای هوش و حواس هستند. این موضوع، عشق، تعلق و احترام را نیز در بر می‌گیرد. ج) نیاز رشد: در بالاترین سطح به دنبال رشد هستیم. می‌خواهیم نسبت به خودمان و محیط خلاق باشیم، رشد موفقیت آمیزی داشته باشیم و به دنبال موفقیت و تعلق سازمانی هستیم. این موضوع همان نخود شکوفایی است (۱۲؛ ۱۳؛ ۱۴).

آلدرفر (۱۲) معتقد است که نیازهای افراد سلسه مراتبی نیستند، چراکه آدم‌ها تمایل دارند که اگر کسی می‌خواهد گرسنگی آنها را برطرف کند، به احترام آنها نیز فکر کند. نظریه آلدرفر تکمیل‌کننده نظریه مازلو است. تفاوت نظریه ERG با دیگر نظریه‌ها این است که در یک زمان بیش از یک نیاز می‌تواند از تأثیر زیادی برخوردار باشد و ارضای یک نیاز به طور خودکار به ظهور نیاز بالاتر منجر نمی‌گردد (۱۲). مفهوم مرکز کنترل نخستین بار توسط جولیان راتر^۶ (۱۹۶۹) به دنبال مطالعاتش پیرامون یادگیری اجتماعی^۷ مطرح شد

2. Existence-Relatedness-Growth(ERG)

3. Existence

4. Relatedness

5. Growth

6. Julian Rotter

7. Social Learning

شناختی بیشتری برخوردارند (۲۱). به طوریکه مفهوم مرکز کنترل را به عنوان یک ویژگی شخصیتی، بر ادراک فرد از میزان تأثیرگذاری خود و یا محیط پیرامونش بر پیامدهای رفتار خویش عنوان نموده‌اند (۱۵).

پیش از این، تأثیر مرکز کنترل در بازتوانی ورزشکاران (۲۲)، مرکز کنترل شغلی ورزشکاران و رابطه‌ی آن با خودکارآمدی در تصمیم‌گیری شغلی (۲۳)، رابطه مرکز کنترل با بروز رفتارهای خرافی (۲۴) و رابطه مرکز کنترل با شدت آسیب‌دیدگی (۲۵) مورد بررسی و پژوهش قرار گرفته است و از آنجا که بنابر تعریف، انگیزش رفتار فرد را به منظور رسیدن به اهدافش جهت می‌دهد، بررسی رابطه‌ی «ادراک بازیکنان ورزشی از منبع موثر بر پیامد رفتارشان» (یعنی، مرکز کنترل) با انگیزش ایشان در بافت ورزشی مهم می‌نماید. همچنین شناخت رابطه فرد با محیط پیرامونی خود، می‌تواند در توصیه‌هایی که به وی می‌شود تأثیر بگذارد. بدین رو و به منظور ارائه توصیه‌هایی مبتنی بر شواهد عینی و علمی به بازیکنان فوتبال، درک تعامل ویژگی‌های شخصیتی مانند مرکز کنترل و انگیزه‌های جاری در حرفه‌ی ایشان ضرورت پیدا می‌کند. این پژوهش بر روی بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران انجام گرفت، چرا که لیگ برتر فوتبال ایران بالاترین سطح فوتبال کشور است و بخش اعظمی از هزینه‌ها و توجهات تخصصی ورزش کشور را به خود اختصاص می‌دهد. بازیکنان تیم‌ها، از اصلی‌ترین عناصر تشکیل دهنده‌ی سازمان انسانی لیگ برتر هستند که با در نظر گرفتن یک تیم ورزشی به عنوان یک سازمان، می‌توان ادعان کرد رفتارها و خصوصیات شخصی و فردی و نیز انگیزه‌های انسانی، تأثیر پیچیده‌ای در فرآیند رابطه‌ی کنشگران ورزشی در جهت رسیدن به اهداف سازمانی خویش دارند.

در این پژوهش با بررسی رابطه مرکز کنترل و انگیزش بازیکنان فوتبال می‌توان دریافت که انگیزه‌های اصلی ایشان چگونه تحت تأثیر باور ایشان از مرکز کنترل قرار می‌گیرد و به این پرسش پاسخ می‌دهیم که چه رابطه‌ای بین مرکز کنترل و انگیزش در بازیکنان لیگ برتر فوتبال وجود دارد. در نهایت می‌توان تبیین‌هایی روانشناختی را برای واکاوی نتایج و پیامدهای ورزشی در بازیکنان فوتبال ارائه کرد.

(۱۵). او به ادراک فرد از توانایی اعمال کنترل بر محیط، مرکز کنترل گفت (۱۶). در نظریه مرکز کنترل، چگونگی تعبیرها و تفسیرهای افراد از عوامل بوجودآورنده رویدادها، حوادث و وقایع مورد مطالعه قرار می‌گیرد. افراد براساس مرکز کنترل بر دو دسته تقسیم می‌شوند: افراد دارای مرکز کنترل درونی^۱ و بیرونی^۲؛ افراد دارای مرکز کنترل درونی کسانی هستند که بر رویدادها و اتفاقات زندگی احساس تسلط و کنترل می‌کنند، در صورتی که افراد دارای مرکز کنترل بیرونی حوادث و وقایع زندگیشان را به عوامل بیرونی نسبت می‌دهند و احساس تسلط و کنترل بر آنها ندارند (۱۷). قالبی و همکاران (۷) در بافت ورزشی نشان داده‌اند ورزشکارانی که دنیای خود را قابل کنترل، قابل مدیریت و با معنی درک می‌کنند، از رشد مهارت‌های ذهنی بیشتری در امر ورزش برخوردار هستند.

یافته‌ها نشان داده است که افرادی که مرکز کنترل درونی بالاتری دارند نسبت به افرادی که از مرکز کنترل بیرونی برخوردار هستند درآمدشان بیشتر بوده است به این معنی که افراد با منبع کنترل بیرونی کسب درآمدشان را به عوامل خارجی مرتبط می‌دانند، همچنین پژوهشگران اعتقاد دارند که منبع کنترل ارتباط مستقیم در عقاید فرد در مورد احتمال پذیرش یک شغل دارد (۱۸)، پژوهشگران به این نتیجه رسیده‌اند که افراد با منبع کنترل درونی اعتقاد دارند که آنها ظرفیت بیشتری برای مدیریت امور مالی خود و کنترل هزینه‌ها، برنامه ریزی برای آینده، و صرفه جویی در امور مالی دارند (۱۹). در صورتی که افراد با مرکز کنترل بیرونی، پول کمتری پس انداز می‌کنند و پول و وقت کمتری را برای سلامتی خود اختصاص می‌دهند (۲۰). کسب درآمد و منافع مالی در پذیرش یک شغل از منظر آلدرفر جزء نیازهای زیستی فرد به حساب می‌آید که در این پژوهش این نیاز انگیزشی در افراد با مرکز کنترل درونی و بیرونی متفاوت نشان داده شده است.

محققان در پژوهشی نشان دادند که افراد با مرکز کنترل درونی نسبت به افراد با مرکز کنترل بیرونی از پیچیدگی

1. Internal
2. External

روش تحقیق

جامعه و نمونه آماری: جامعه‌ی آماری شامل بازیکنان تیم‌های فوتبال حاضر در لیگ برتر در فصل ۹۴-۹۵ بود. دامنه سنی شرکت‌کنندگان از بیست سال به بالا بود به طوری که بیش از ۹۰ درصد شرکت‌کنندگان در محدوده‌ی ۲۰ تا ۳۵ سال سن داشتند، همچنین ۶۰ درصد از ایشان تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم، ۲۴ درصد دارای فوق دیپلم و ۱۶ درصد تحصیلات کارشناسی و یا بالاتر داشتند. همچنین ۶۵ درصد این بازیکنان اولین سال حضور خود را در لیگ برتر تجربه می‌کردند، ۱۵ درصد بین ۱ تا ۳ سال، ۱۲ درصد بین ۳ تا ۵ سال و ۸ درصد از این جامعه بیش از ۵ سال سابقه بازیگری در لیگ برتر فوتبال کشور را داشتند. در این پژوهش از نمونه برداری غیراحتمالی و از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. ۲۹۳ نفر از بازیکنان ۱۶ تیم لیگ برتری، در این پژوهش شرکت کردند. یافته‌های توصیفی نمونه در جدول شماره ۱ آورده شده است.

ابزار سنجش: برای سنجش مرکز کنترل از مقیاس مرکز کنترل درونی- بیرونی استفاده شد. مقیاس مرکز کنترل درونی- بیرونی راتر (مقیاس I-E)^۱ یکی از اولین مقیاس‌های اندازه‌گیری این ساختار است، و هنوز به عنوان پرکاربردترین مقیاس اندازه‌گیری عمومی مرکز کنترل باقی مانده است. بیش از نیمی از مطالعات، مرکز کنترل افراد را بوسیله مقیاس I-E مورد آزمون قرار داده‌اند (۱۴). این مقیاس از ۲۹ ماده تشکیل یافته است که هر ماده دو جمله است که به صورت (الف) و (ب) طراحی شده، ۲۳ ماده جنبه‌های درونی و بیرونی مرکز کنترل را می‌سنجد و ۶ ماده دیگر برای پوشیده نگه داشتن منظور آزمون طراحی شده است. نمرات آزمودنی‌ها در این مقیاس بین صفر تا ۲۳ در نوسان است به این صورت که آزمودنی که نمره ۹ یا بیشتر کسب کند دارای مرکز کنترل بیرونی بوده و کسانی که نمره کمتر از ۹ کسب کنند دارای مرکز کنترل درونی هستند (۲۶). پایایی این پرسش‌نامه در این پژوهش توسط آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۱ بدست آمد. در ایران، موفق، با هنجاریابی مقیاس منبع کنترل راتر بر روی نوجوانان روایی این مقیاس را با استفاده

تحقیق حاضر از نوع کمی و مقطعی است.

از روایی ملاک همزمان با منبع کنترل نوبکی استریکلندر به عنوان ملاک، ۰/۳۹ بدست آورد (۲۷).

همچنین برای سنجش عوامل انگیزشی بازیکنان از پرسش‌نامه نیازهای آلدرفر ERG استفاده شد. که این پرسش‌نامه با استفاده از ۱۲ گزاره براساس طیف لیکرت، نیازهای افراد را در سه بعد نیازهای فیزیولوژیک، نیازهای وابستگی، نیازهای رشد می‌سنجد. ترجمه این پرسش‌نامه توسط مقیمی (۲۰۰۷) انجام شده است. پایایی این پرسش‌نامه بنابر گزارش آلدرفر (۱۲) بر طبق فرمول اسپیرمن- براون برابر ۰/۷۹۸ عنوان شده است. این پرسش‌نامه توسط محمدی اقدم و همکاران (۲۸) مورد استفاده قرار گرفته و روایی صوری آن را توسط دو متخصص دکترای تربیت بدنی تأیید نموده‌اند. در این پژوهش پایایی پرسش‌نامه عوامل انگیزشی آلدرفر توسط آلفای کرونباخ ۰/۷۶ به دست آمده است.

روش تحلیل داده‌ها: جهت تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS 19 استفاده شده است. از همبستگی پیرسون برای بدست آوردن رابطه‌ی مرکز کنترل با انگیزش بازیکنان استفاده شد. و همچنین از رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی تأثیرگذاری مرکز کنترل بر زیر مقیاس‌های نیازهای انگیزشی استفاده شد.

یافته‌ها

جدول شماره ۱، ماتریس همبستگی پیرسون را برای متغیرهای تحقیق نشان می‌دهد. تمامی ضرایب همبستگی در سطح خطای کمتر از ۰/۱ مثبت و معنادار هستند. نتایج نشان می‌دهد بیشترین رابطه‌ی مرکز کنترل درونی و بیرونی، با نیازهای رشد (به ترتیب: $r=0/661$; $p<0/001$) و با نیازهای وابستگی (به ترتیب: $r=0/596$; $p<0/001$) و با نیازهای وابستگی (به ترتیب: $r=0/561$; $p<0/001$) و $r=0/551$; $p<0/001$) بوده و دارای همبستگی مثبت و متوسط هستند. همبستگی هر دو نوع مرکز کنترل درونی و بیرونی با نیازهای فیزیولوژیک، کم (به ترتیب: $r=0/274$; $p<0/001$) و $r=0/228$; $p<0/001$) می‌باشد. به منظور بررسی رابطه‌ی اختصاصی هر یک از زیر مقیاس‌های مدل انگیزشی ERG از سه رگرسیون خطی چندگانه به صورت مجزا استفاده شد.

جدول ۱. نتایج توصیفی و ماتریس همبستگی پیرسون

نیازهای رشدی		نیازهای وابستگی		نیازهای فیزیولوژیک		متغیر وابسته
انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۷۷۰	۴/۰۱۸	۱/۰۳۲	۳/۸۵۵	۰/۹۲۱	۳/۸۱۵	متغیر مستقل
ضریب همبستگی پیرسون						
۰/۶۶۱*		۰/۵۶۱*		۰/۲۷۴*		مرکز کنترل درونی
۰/۵۹۶*		۰/۵۵۱*		۰/۲۲۸*		مرکز کنترل بیرونی

* p-value<0.01

جدول ۲. آماره‌های رگرسیونی برای پیش‌بینی نیازهای انگیزشی توسط مرکز کنترل

F	R ²	سطح معناداری	آماره t	ضرایب	متغیرهای مستقل	متغیرهای وابسته
				استاندارد		
				بتا		
۱۲/۷۷۲°	۰/۰۷۷	۰/۰۰۴	۲/۸۷۱	۰/۲۲۵	مرکز کنترل درونی	نیازهای فیزیولوژیک (تحلیل ۱)
۸۶/۴۷۱°	۰/۳۶۱	۰/۰۰۰۱	۵/۲۳۲	۰/۳۴۲	مرکز کنترل درونی	نیازهای وابستگی (تحلیل ۲)
		۰/۰۰۰۱	۴/۷۰۹	۰/۳۰۷	مرکز کنترل بیرونی	
۱۳۴/۷۱۴°	۰/۴۶۸	۰/۰۰۰۱	۸/۰۵۲	۰/۴۸۰	مرکز کنترل درونی	نیازهای رشد (تحلیل ۳)
		۰/۰۰۰۱	۴/۲۶۲	۰/۲۵۴	مرکز کنترل بیرونی	

* p-value<0.001

تحلیل در یک جدول آورده شده است. همچنین مرکز کنترل بیرونی نتوانست سهمی در پیش‌بینی نیاز فیزیولوژیک داشته باشد. در زیر هر یک از تحلیل‌های سه‌گانه به تفصیل گزارش شده اند.

وابستگی بازیکنان لیگ برتر فوتبال را پیش‌بینی کند. بر اساس نتایج حاصله متغیرهای مرکز کنترل درونی و بیرونی هر دو در سطح خطای کمتر از ۵٪ بر نیازهای وابستگی بازیکنان لیگ برتر فوتبال تأثیر مثبت و معنادار داشته و تأثیر مرکز کنترل بیرونی بیشتر از درونی می‌باشد.

تحلیل ۳: ضریب تعیین متغیر نیازهای رشد ۰/۴۶۸ بوده است. بر این اساس متغیرهای مرکز کنترل درونی و بیرونی هم رفته توانسته‌اند ۴۶/۸٪ از تغییرات نیازهای رشد بازیکنان لیگ برتر فوتبال را پیش‌بینی کنند. بر اساس نتایج حاصله متغیرهای مرکز کنترل درونی و بیرونی هر دو در سطح خطای کمتر از ۵٪ بر نیازهای رشد بازیکنان لیگ برتر فوتبال تأثیر مثبت و معنادار داشته‌اند و تأثیر مرکز کنترل درونی بیشتر از بیرونی می‌باشد.

جدول ۲ حاوی مسیرهای رگرسیونی پیش‌بینی نیازهای انگیزشی به عنوان متغیر وابسته (ملاک)، بر اساس مرکز کنترل بیرونی و درونی به عنوان متغیر مستقل (پیش‌بین)، به تفکیک نشان می‌دهد. به منظور خلاصه‌بندی، هر سه **تحلیل ۱:** ضریب تعیین متغیر نیازهای فیزیولوژیک ۰/۰۷۷ بوده است. بر این اساس متغیرهای مرکز کنترل درونی و بیرونی روی هم رفته توانسته‌اند ۷/۷٪ از تغییرات نیازهای فیزیولوژیک بازیکنان لیگ برتر فوتبال را پیش‌بینی کنند. بر اساس نتایج حاصله متغیر مرکز کنترل درونی در سطح خطای کمتر از ۵٪ بر نیازهای فیزیولوژیک بازیکنان لیگ برتر فوتبال تأثیر مثبت و معنادار داشته‌اند. اما متغیر مرکز کنترل بیرونی در سطح خطای کمتر از ۵٪ بر نیازهای فیزیولوژیک بازیکنان لیگ برتر فوتبال تأثیر معنادار نداشته‌اند.

تحلیل ۲: ضریب تعیین متغیر نیازهای وابستگی ۰/۳۶۱ بوده است. بر این اساس متغیرهای مرکز کنترل درونی و بیرونی روی هم رفته توانسته‌اند ۳۶/۱٪ از تغییرات نیازهای

بحث

در این پژوهش با قراردادن تیم فوتبال در قالب یک سازمان که به افرادش حقوق می‌دهد و ایشان را درگیر روابط انسانی می‌کند و نیز از ایشان انتظار عملکردی موفقیت‌آمیز دارد، به بررسی عوامل انگیزشی مرتبط با فیزیولوژیکی، وابستگی و رشد (ERG)، و رابطه‌ی آن‌ها با مرکز کنترل بازیکنان تیم‌های فوتبال، پرداختیم. نظریه‌ی ERG (۱۲) در نگاهی سازمانی، نیازهای انگیزشی فیزیولوژیک، وابستگی و رشد را در محیط سازمانی که متضمن تعاملات انسانی است مد نظر قرار داده است. این مؤلفه‌ها با متغیرهایی مانند رضایت شغلی، عزت نفس، روابط با همکاران، اثرگذاری مدیریت و سبک رهبری در بافت سازمانی مورد مطالعه قرار گرفته‌اند (۱۳).

بنابر یافته‌های ما، بازیکنان فوتبال در رابطه با نیازهای فیزیولوژیکی خود (حقوق و پاداش) معتقد به اثربخشی اعمال و توانمندی خود می‌باشند. همچنین بازیکنان انگیزش وابستگی را به میزان قابل توجهی بیرونی ادراک می‌کنند، بدین معنی که ارضای نیاز وابستگی خود با اعضای سازمان تیم ورزشی (مربی و دیگر بازیکنان) را به عوامل بیرونی نسبت می‌دهند. در نهایت، نیازهای رشدی بازیکنان فوتبال همبستگی بالایی با هر دو مرکز کنترل درونی و بیرونی نشان داد و می‌تواند گویای نقش عوامل متعدد و گوناگون در رسیدن به اهداف ورزشی باشد. بدین معنی که در مرحله نهایی نیازهای آلدرفر بازیکنان برای ارضای نیازهای مربوط به رشد می‌بایست هم از مرکز کنترل درونی و هم از مرکز کنترل بیرونی خوبی برخوردار باشند.

دامنه‌ی نیازهای فیزیولوژیک ورزشکاران، به ویژه بازیکنان فوتبال، فراتر از ارضای نیازهای بنیادین تغذیه‌ای است، و بنابر یک رویکرد سازمانی، در بر دارنده‌ی حقوق و پاداش (به عنوان عوامل انگیزشی بیرونی؛ اجتماعی-اقتصادی؛ برای مثال؛ گویه‌های ۳ و ۶ پرسش‌نامه‌ی عوامل انگیزشی) تا دشواری‌های جسمانی ذاتی این حرفه (برای مثال؛ گویه‌ی ۱۲ پرسش‌نامه عوامل انگیزشی) می‌باشد. با توجه به یافته‌های ما، تأثیرگذاری مرکز کنترل درونی و عدم تأثیرگذاری مرکز کنترل بیرونی بر نیازهای فیزیولوژیک، می‌تواند با تأکید حرفه‌ی ورزش بر آمادگی جسمانی (۱۱) و تحمل دشواری‌های فیزیکی به عنوان یک ضرورت شغلی (۱۰) تبیین شود. برای مثال، پارگمن و ساموئل (۲۵) در پژوهش خود رابطه‌ی مثبتی میان مرکز کنترل و شدت

آسیب‌دیدگی در بازیکنان فوتبال بدست آوردند و تأکید کردند که مرکز کنترل بیرونی در پیوند با مفهوم خود^۱ پایین، بر افزایش شدت آسیب‌دیدگی (مجموع تعداد روزهای غایب از تمرین به دلیل آسیب‌دیدگی) تأثیرگذار است. اگرچه برخی پژوهش‌ها در فوتبال (۲۹) و ژیمناستیک (۳۰) رابطه‌ی معنی‌داری میان مرکز کنترل با آسیب‌دیدگی در ورزشکاران بدست نیاروندند، اما تأکید پژوهشگران (۲۲) بر تأثیر مرکز کنترل در بازتوانی ورزشکاران آسیب‌دیده نشان می‌دهد می‌توان مرکز کنترل درونی را به عنوان یک ویژگی شخصیتی مثبت ورزشکاران در ارتباط با نیازهای فیزیولوژیک برآمده از ماهیت فیزیکی حرفه‌ی فوتبال، محسوب کرد.

بنابر یافته‌های ما، تأثیر مرکز کنترل بیرونی به نسبت مرکز کنترل درونی در پیش‌بینی نیاز وابستگی بیشتر بوده است. این یافته با نتایج مطالعه دائیس و همکاران (۳۱) مبنی بر وجود گرایش بالای مرکز کنترل به «دیگری قدرتمند^۲» در بازیکنان فوتبال سازگار است. بیشتر بودن رابطه‌ی مرکز کنترل بیرونی با نیازهای وابستگی نسبت با مرکز کنترل درونی، نشان می‌دهد که روابط اجتماعی شرکت‌کنندگان در این پژوهش به نظر تحت تأثیر احساس عدم تسلط (۱۶) ایشان بر بافت ارتباطی و اجتماعی قرار می‌گیرد. از آنجا که مرکز کنترل به انتظار کلی فرد درباره جهان در پیوند با رویدادهای زندگی اشاره دارد، می‌توان بیان کرد که رابطه‌ی معنی‌دار مرکز کنترل بیرونی با نیاز ارتباطی در تیم، بر انتظار فرد به تأیید، احترام و پذیرش بیرونی از جانب سازمان تیم تأکید می‌کند.

سطح بیشینه‌ی شادکامی توسط افرادی بدست می‌آید که مرکز کنترل آن‌ها به صورت متعادل و ترکیبی از مرکز کنترل درونی و بیرونی باشد (۳۲). با این وجود (۳۳؛ ۳۴) نسبت به تعمیم مرکز کنترل بیرونی و درونی به عنوان یک کیفیت مثبت یا منفی، هشدار داده است؛ با این حال، موفقیت همواره به مرکز کنترل درونی نسبت داده می‌شود و در پژوهشی (۳۲) بر مطلوب نبودن نتایج فردی ناشی از مرکز کنترل بیرونی، تأکید شده است. بدین رو، رابطه‌ی معنی‌دار بین نیاز انگیزشی وابستگی با مرکز کنترل بیرونی، تأکیدی دوباره بر اهمیت مداخله‌ی جمعی در سازمان تیم

1. self-concept
2. Powerful Other

حوزه‌ی ورزش از آن رو اهمیت دارد که عدم قطعیت جزئی از ماهیت هر رقابتی است. تأثیرگذاری مرکز کنترل بر انگیزش ناشی از نیازهای فیزیولوژیکی، وابستگی و رشد، بیش از هر چیز به نیاز افراد در این حرفه به خودآگاهی نسبت به این ویژگی شخصیتی اشاره می‌کند. پژوهش و جستار هرچه بیشتر انواع عوامل روانشناختی مرتبط با حیطه‌ی ورزش و انتقال یافته‌ها و پیامدها به درون این بافت، در بهینه‌سازی توسعه‌ی فوتبال حرفه‌ای سهم خواهد داشت. بنابر نتیجه‌ی پژوهش حاضر از ارتباط میان مرکز کنترل با انگیزش بازیکنان فوتبال، و نیز با توجه به تأکید پژوهشگران (۳۹) به منظور ایجاد یک سازه‌ی محلی از مرکز کنترل پیشنهاد می‌شود ایجاد پرسش‌نامه‌های مرکز کنترل مربوط به بافت ورزشی در پژوهش‌های آینده مورد هدف قرار گیرد. البته با توجه به تأکید آموت و همکاران (۴۰) می‌بایست در میان انواع ورزش‌های متفاوت پیرامون سازه‌های روانشناختی تفاوت قائل شد. به دلیل بعد مسافتی باشگاه‌های لیگ برتر و حضور ایشان در استان‌های خود از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد که از محدودیت‌های این تحقیق به شمار می‌آید. همچنین پست بازیکنان، می‌تواند به عنوان یک متغیر میانجی در انگیزه‌ی بازیکنان مورد پژوهش قرار گیرد.

منابع

1. Olympiou, A., Jowett, S., & Duda, J. L. (2008). The Psychological Interface Between the Coach-Created Motivational Climate and the Coach-Athlete Relationship in Team Sports. *The Sport Psychologist*, 22(4), 423-438.
2. Amorose, A., & Horn, T. (2000). Intrinsic motivation: Relationships with collegiate athletes' gender, scholarship status, and perceptions of their coaches' behavior. *Journal of sport & exercise psychology*, 22(1), 63-84.
3. Moradi, H., Fattahi Masrur, F., & Norouzi, S. H. R. (2014). Examining the relationship between sports participation motivation and goal-orientated behavior at adolescent female athletes. *International Journal of Sport Studies*, 4(3), 271-276.
4. Jõesaar, H., Hein, V., & Hagger, M. S. (2011). Peer influence on young athletes' need satisfaction, intrinsic motivation and persistence in sport: A 12-month prospective study. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(5), 500-508.
5. Bangsbo. (2003). *Fitness Training in Soccer: A Scientific Approach*: Reedswain Inc.
6. Bird, A. M. (1997). Team Structure and Success as Related to Cohesiveness and

فوتبال برای ارضای این نیاز بنیادین است، و بازیکنانی که از مرکز کنترل بیرونی برخوردار هستند انگیزش بالاتری برای ارضاء نیاز وابستگی در خود می‌بینند.

یافته‌های این پژوهش نشان از تأثیرگذاری بالای مرکز کنترل بر نیاز رشد در شرکت‌کنندگان دارد. بنابر نتایج، همبستگی نسبتاً بالایی میان مرکز کنترل درونی و بیرونی با نیاز رشد بازیکنان بدست آمده است. همچنین میانگین نیاز به رشد بازیکنان بسیار بالاتر از متوسط گزارش شده که نشان از وجود یک اصرار درونی قوی برای پیشرفت در شرکت‌کنندگان می‌دهد. صادقی و همکاران (۳۴) نیز در یک پژوهش کیفی، هدف‌گذاری^۱ را یکی از عوامل روانشناختی اصلی بازیکنان فوتبال بدست آوردند که بر عملکرد ورزشی وی اثرگذار است. بر این اساس، ادراک ورزشکار از نتیجه‌ی اعمالش بر ارضای نیاز به موفقیت و رشد، از نظر مفهومی به اهدافی مرتبط می‌گردد که برای خود تعیین کرده است. از این رو می‌توان اظهار داشت که همبستگی توأمان و نسبتاً بالای مرکز کنترل درونی و بیرونی با نیاز به رشد در بازیکنان فوتبال نشان از آن دارد که از نظر شرکت‌کنندگان در این پژوهش، دست‌یابی به اهداف شخصی و حرفه‌ای هم در گرو اعمال خودشان و هم وابسته به جهان خارج است. موفقیت در ورزش فوتبال به عوامل متعددی نسبت داده شده است. جنبه‌های مربوط به فرد یعنی استعداد (۳۵)، تناسب اندام (۱۰)، مهارت‌های ذهنی و روانی (۳۶) (۷) و عملکرد شناختی (۳۷) در موفقیت بازیکنان نقش دارند. همچنین، شرایط بیرونی مانند زیرساخت‌ها و امکانات (۳۸)، مربی (۲)، و حتی بخت و اقبال (۲۴) در پژوهش‌های فوتبالی و ورزشی مورد تأکید قرار گرفته‌اند. ادراک بازیکنان از موفقیت‌آمیز بودن پیامد اعمالشان و رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده‌ی فردی و جمعی، تحت تأثیر عوامل مربوط به فرد یا مربوط به محیطی قرار دارد که مورد اشاره قرار گرفتند. این یافته‌ها نشان می‌دهند که بازیکنان از هر دو دسته عوامل بیرونی و درونی به میزان نسبتاً زیادی برای کسب موفقیت انتظار دارد. پژوهش‌های بیشتر در تفکیک نقش هر یک در ورزش فوتبال که در آن موفقیت فرد و جمع در هم‌تنیده می‌باشد، قابل پیگیری است.

بحث و نتیجه‌گیری

ادراک فرد از رابطه‌ی اعمالش با پیامدهای آن اعمال در

1. Goal Setting

- Job Search Strategies. *IZA Discussion Paper No. 7837*.
21. Jain, Sachin., Singh, A.P. (2008). Locus of Control in Relation to Cognitive Complexity. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, Vol. 34, No.1, 107-113.
 22. Murphy, G. C., Foreman, P. E., Cory, A. S., Molloy, G. N., & Molloy, E. K. (1999). The development of a locus of control measure predictive of injured athletes' adherence to treatment. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 2(2), 145-152 .
 23. Brown, C., Glastetter-Fendera, C., & Shelton, M. (2000). Psychosocial Identity and Career Control in College Student-Athletes. *Journal of Vocational Behavior*, 56(1), 53-62 .
 24. Todd, M., & Brown, C. (2003). Characteristics associated with superstitious behavior in track and field athletes: Are there NCAA divisional level differences? *Journal of Sport Behavior*, 26(2), 168-180 .
 25. Pargman, D., & Samuel, D. L. (1989). The relationship of self-concept and locus of control to the severity of injury in freshmen collegiate football players. *Sports Medicine, Training and Rehabilitation*, 1(3), 203-208 .
 26. Moadab, N. Mohammadi, E. Keshtkaran, V. (2014). The relationship between organizational effectiveness and position of manager control of Headquarters Shiraz University of Medical Sciences 2011. *Sadra Medical Sciences Journal*, Vol.1. No.2: 88-94. (In Persian).
 27. Movafagh, Khalil. (1997). Normalization internal-Outside Rutter locus of control scale for high school student in Mashhad town. *Master thesis*. Allameh Tabatabaei University. (In Persian).
 28. Farahani, A. Bardiazarin, Y. Mohamadi Aghdam, E. (2012). The relationship between motivation factors and burnout in physical education teachers of Tabriz based on the ERG model. *Research Application Management and Life Sciences in Sports*. No.1. 29-38. (In Persian).
 29. Passer, M., W, & Seese, M., D. (1983). Life stress and athletic injury: examination of positive versus negative events and three moderator variables. *Journal of Human Stress*, 9(4), 6-11 .
 30. Minden, K. (1988). Psychological factors related to the occurrence of athletic injuries. *Journal of Sport Exercise Psychology*, 10(2), 167-173 .
 31. Daiss, S., Le Unes, A., & Nation, J. (1986). Mood And Locus Of Control Of A Sample Of Collage And Professional Football Players. *Perceptual and Motor Skills*, 63(2), 733-734 .
 32. April, K. A., Dharani, B., & Peters, K. (2012). Impact of Locus of Control Expectancy Leadership. *The Journal of Social Psychology*, 103(2), 217-223 .
 7. Fallby, J., Hassmén, P., Kenttä, G., & N, D.-B. (2006). Relationship between locus of control, sense of coherence, and mental skills in Swedish elite athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 4(2), 111-120 .
 8. Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396 .
 9. Hinch, T., & Higham, J. (2011). Sport Tourism Development (2nd Ed ed.): *Channel View*
 10. Arnason, A., Sigurdsson, S., Gudmundsson, A., Holme, I., Engebretsen, L & Bahr, R. (2004). Physical fitness, Injuries and team performance in soccer. *Med Sci Sport and Exerc*, 36(2), 278-285 .
 11. Faramarze, M. Gharakhanlou, M. Coubine, S. (2011) *Iran's elite soccer players' fitness profile. Olympic Journal. Eighteenth year*. No.1 (49): 127-140. (In Persian).
 12. Alrefer Clyton, P. (1969). An empirical test of a new theory of human need. *Organizational Behavior and Human Performance*, 4(2), 142-175 .
 13. Wilcove, G. L. (1978). The ERG Model : Expansion and Application to Navy Personnel. *Journal of Vocational Behavior*, 13(3), 305-316 .
 14. Caulton, J. R. (2012). The Development and Use of the Theory of ERG: A Literature Review. *Emerging*
 15. Twenge, J. M., Zhang, L., & Im, C. (2004). It's Beyond My Control: A Cross-Temporal Meta-Analysis of Increasing Externality in Locus of Control 1960-2002. *Personality and Social Psychology Review*, 8(3), 308-319 .
 16. Besharat, M, A. Karami, S. Ejeii, J. (2011). Comparing personality traits of perfectionism and Controlling of students in regular and gifted schools. *Research On Exceptional Children. Tenth year*. No.1 (35): 65-80. (In Persian).
 17. kiani, S. Ejeii, J. Gholamali, L, M. (2012). The relationship between creativity and Locus of Control among the students of Tehran University. *Journal Psychological Science, the tenth period*, No.40: 452-468. (In Persian).
 18. Caliendo, M., Deborah, A. C., Uhlendorff, A. (2010). Locus of Control and Job Search Strategies. *IZA Discussion Paper*. No. 4750.
 19. Perry, V. G., & Morris, M. D. (2005). Who is in control? The role of self-perception, knowledge, and income in explaining consumer financial behavior. *Journal of Consumer Affairs*, 39 , 299-313.
 20. Deborah, A. C., Kassenboehmer, S. C., Sinning, M. G. (2013). Locus of Control and

37. Vestberg, T., Gustafson, R., Maurex, L., Ingvar, M., & Petrovic, P. (2012). Executive Functions Predict the Success of Top-Soccer Players. *PLoS ONE*, 7(4), e34731 .
38. Araújo, F. P., Miller, K. C., & Manner, C. K. (2014). The Effect of Brazilian Soccer Club Infrastructure and Player Experience on Individual Player Success. *Journal of Physical Education and Sports Management*, 1(1), 93-99 .
39. Wang, Q., Bowling, N. A., & Eschleman, K. J. (2010). A Meta-Analytic Examination of Work and General Locus of Control. *Journal of Applied Psychology*, 95(4), 761-768 .
40. Aamodt, M. G., Alexander, C. J., & Kimbrough, W. W. (1992). Personality on Level of Well-Being. *Review of European Studies*, 4(2), 124-137 .
33. Rotter, J. B. (1966). Generalized Expectancies For Internal Versus External Control of Reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1-27 .
34. Sadeghi, H., M.S, O.-F., Jamalis, M., Ab-Latif, R., & M, C. C. (2010). The Mental Skills Training of University Soccer Players. *International Education Studies*, 3(2), 81-90 .
35. Helsen, W. F., Hodges, N. J., Von Winkel, J., & Strakes, J. L. (2000). The roles of talent, physical precocity and practice in the development of soccer expertise. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 727-736 .
6. Jooste, J., Steyn, B. J. M., & Van Den, B. L. (2014). Psychological Skills, Playing Positions and Performance of African Youth Soccer Teams. *SAJR SPER*, 36(1), 85-100 .

